

РІШЕННЯ

розширеного засідання Антикризового штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану, Правління УСПП

м.Київ

12.03.2024 р.

За участі представників фракцій і депутатських груп Верховної Ради України, КМУ, органів місцевого самоврядування, Національної академії наук України, структурованих об'єднань та організацій промисловців, підприємців, роботодавців, профспілок, об'єднаних територіальних громад проведено чергове розширене засідання Антикризового штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану (АШ) та Правління УСПП з питання розробки *пропозицій в рамках реалізації державної політики із забезпечення пріоритетності українських виробників для національної економіки «Зроблено в Україні»* відповідно до Указу Президента від 26 січня 2024 року № 31/2024 та спільної Заяви представників громадських організацій бізнесу та КМУ про поглиблення співпраці між державою і підприємцями для покращення бізнес-клімату в Україні (26 лютого 2024 р.).

Під час заходу учасниками АШ було акцентовано на проблемах стимулювання попиту на українські товари, доступу до публічних закупівель через масштабування практики локалізації, підтримки українського експорту, сприяння інвестиціям в реальний сектор економіки, страхування інвестицій, доступу до фінансових ресурсів, сировини, логістичної та промислової інфраструктури, спрощення приєднання до інженерних мереж тощо.

Видатки Зведеного бюджету за воєнні роки зросли удвічі – з 33,8% ВВП у 2021 р. до 58,1% ВВП у 2022 р. і 68,2% ВВП у 2023 р. Таке зростання було викликане кратним збільшенням фінансування оборони та правоохоронної діяльності. Для компенсації зростаючих витрат держава вимушена була скорочувати видатки на економічну діяльність – з 5,4% ВВП у 2021 р. до 3,8% у 2023 р.

Рівень бюджетного фінансування на оборону - фінансування розвитку, закупівлі, модернізації та ремонту озброєння, обладнання й військової техніки в 2023 р. зріс від 0,5% ВВП у 2021 р. до 12,8% у 2023 р. Основне місце у структурі видатків цього виду займає державне оборонне замовлення. Не зважаючи на кратне збільшення обсягів оборонного замовлення, воно все ще фінансується на доволі низькому рівні, а передбачені бюджетом кошти забезпечують контракування і оплату лише половини продукції, яку потенційно можуть виробляти вітчизняні підприємства оборонно-промислового комплексу.

При цьому за даними Держстату, за 2023 р. експорт товарів становив 36,19 млрд.дол. США, або мінус 18% порівняно із 2022р., імпорт – 63,56 млрд.дол., або плюс майже 15%. Негативне сальдо склало 27,38 млрд.дол. (за 2022 р. також негативне – 11,16 млрд.дол, тобто збільшилися майже у 2,5 рази).

За експертними оцінками, імпортозалежність економіки перевищує 50% ВВП, у той час як при купівлі українського товару до 40% повертається у бюджет.

Неухильне сповільнення споживчої інфляції упродовж 2023 р. та на початку 2024 р. не позначилося на покращенні ситуації в кредитуванні – й далі спостерігається зростання вартості коштів, що може мати руйнівний ефект для економічного відновлення.

Скорочення кредитування може бути пов'язане із ускладненням підтримки державної програми «Доступні кредити 5-7-9%», зокрема через брак коштів у бюджеті.

Відповідно до Указу Президента України від 26 січня 2024 року № 31/2024 започатковано роботу зі створення Всеукраїнської економічної платформи «Зроблено в Україні». Ділова спільнота підтримала ініціативу Глави держави про поглиблення співпраці між державою і підприємцями задля розвитку, забезпечення стійкості та нарощування самодостатності національної економіки в умовах війни.

Бізнес очікує на кардинальні зміни у ставленні правоохоронців та контролюючих органів до забезпечення прав підприємців під час війни.

За даними Офісу генпрокурора, у січні–жовтні 2023 року лише 23% кримінальних проваджень у сфері господарської діяльності доходять до суду з обвинувальним актом.

Кількість закритих кримінальних справ щодо господарської діяльності у 2023 році є найнижчою за останні п'ять років.

За 10 місяців 2023 року було донараховано в податкових перевірках 46 млрд грн. Проте у бюджет надійшло понад 2 млрд грн, оскільки, за оцінками офісу Бізнес-омбудсмена, органи ДПС програють у судах у понад двох третіх проваджень.

Учасники засідання наголошують на тому, що побудова ефективної взаємодії між бізнесом і владою є питанням національної безпеки, що потребує відповідального, рівного партнерського діалогу, який має базуватися на спільних цінностях суспільної довіри, прогнозованості та послідовності дій сторін.

З урахуванням зазначеного пропонується:

1. Президенту України

Включити питання реалізації державної політики із забезпечення пріоритетності українських виробників для національної економіки «Зроблено в Україні» у План відновлення та розглянути на окремому засіданні Національної ради з відновлення України від наслідків війни, створеної відповідно до Указу Президента України від 21.04.2022 №266/2022 р.,

приділивши особливу увагу проблемі поглиблення переробки у галузях з найбільшим сировинним потенціалом – мінеральної, металеві та сільськогосподарської продукції, транспортне машинобудування для прискорення відбудови інфраструктури, відновлення логістичного потенціалу, енергомашинобудування для різних секторів енергетики (обладнання для виробництва електроенергії з відновлюваних джерел енергії, використання відновлюваних джерел енергії у сфері теплопостачання у житловому та побутовому секторах, мало- та середньо- енергомістких промислових процесах), виробництво будівельних матеріалів та створення вторинних будівельних матеріалів на основі відходів руйнації внаслідок бойових дій тощо.

2. РНБО

Внести у порядок денний розгляд питання «Про стан забезпечення стійкості функціонування та розвитку національної економіки в умовах воєнного стану», підготовленого робочою групою за участі структурованих організацій промисловців, підприємців та роботодавців.

3. КМУ

З метою забезпечення комплексної реалізації заходів державної політики «Зроблено в Україні»

3.1 Спільно з галузевими асоціаціями здійснити аудит галузей промисловості у розрізі їхнього впливу на формування ВВП з оцінкою поточного економічного стану, наявності матеріальних та трудових ресурсів, здатності наростити виробничі потужності у короткий час для здійснення невідкладних поставок конкурентоспроможної продукції з доданою вартістю.

3.2 У діалозі зі структурованими об'єднаннями та громадськими організаціями бізнесу, галузевими асоціаціями здійснити аналіз обсягів та структури імпорту з урахуванням потенціалу заміщення продукцію національних виробників, використання критичного імпорту для поновлення конкурентоспроможності вітчизняних товарів, застосування складного обладнання – ліфти тощо іноземних виробників у проєктах будівництва з урахуванням наявності їх акредитації в Україні.

3.3. Забезпечити удосконалення нормативно-правової бази щодо розширення використання у публічних закупівлях вітчизняних товарів та послуг через масштабування локалізації, зокрема тих, що здійснюються за рахунок державних та місцевих бюджетів і впливають на створення нових робочих місць; формування стратегічного планування закупівель тощо.

3.4 Розглянути питання розширення доступності фінансових, насамперед кредитних ресурсів на сприятливих умовах для відновлення від

наслідків війни, можливості використання суб'єктами підприємництва механізмів залучення коштів альтернативними до кредитування способами, в тому числі розширення практики залучення інвестицій з використанням інструментів ринків капіталу, зокрема шляхом емісії/видачі цінних паперів.

3.5 Для забезпечення протягом 2024 року за напрямками стимулювання попиту на українські товари, доступу до публічних закупівель через масштабування практики локалізації, підтримки українського несировинного експорту, сприяння інвестиціям в реальний сектор економіки, страхування інвестицій, доступу до фінансових ресурсів, сировини, логістичної та промислової інфраструктури, спрощення приєднання до інженерних мереж внести відповідні зміни у План пріоритетних дій Уряду на 2024 рік, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2024 р. № 137-р.

3.6 Провести цільове засідання Уряду за участі структурованих об'єднань та організацій бізнесу, роботодавців з питання конкретизації заходів державної політики «Зроблено в Україні» та негайної реалізації в умовах ризиків зовнішньої підтримки.

4. Мінекономіки

З метою своєчасного опрацювання матеріалів розслідувань та прийняття узгоджених рішень зі застосування заходів захисту національного товаровиробника від демпінгового імпорту забезпечити оперативне проведення засідань Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі.

**Президент УСПП,
Співголова Національної тристоронньої
соціально-економічної ради**

А.К.Кінах